

İNANÇ

DENİZLİ HALKEVİ DERGİSİ

Cilt : 5

Nisan — 1941

SAYI : 50

İmtiyaz Sahibi
HULÜSİ ORAL

Yayın ve Yazı İşleri Müdürü
Tahsin Saygunışık

Zaman, Aşk ve İklim

Tahsin Saygunışık

Kavimlerin mhaceret sebepleri

Zekiye Eğlar

Halk türküleri ve maniler

F. A.

Dünyadan uzaklaşmak [Şiir]

Zaman [Şiir]

Tahsin Saygunışık

Sousuzluk [Şiir]

Teselli [Şiir]

Necdet Şenel

Tekâmül ve delilleri

Dr. Muzaffer Şenyörek

Bizim çocukların türküsü

Tahir Hayrettin Tolga

Keklik türküsü

A. Akşit

Frikya baş piskoposları

Hilmi Ersan

Yanan ruh [Şiir]

Odama gel [Şiir]

H. Sayın

İNANÇ

DENİZLİ HALKEVİ DERGİSİ

CİLT : 5

Nisan — 1941

SAYI : 50

İmtiyaz Sahibi
HULÜSİ ORAL

Yayın ve Yazı İşleri Müdürü
Tahsin Saygunışık

Musahabeler:

Zaman, Aşk ve İklim

T. Saygunışık

İçtimai kıpırdamalar ve hayatın sürüyüp getirdikleri, insanların ruhi hayatlarında, yaratıklarında, zevklerinde müessir benzerlikler doğuruyor denir.

San'atı, eseri, içinden fışkırdığı hayatın bir rüknü olarak zikrederler. Hem doğru, hem yalan.

Bir çok milletlerin içtimai değişimleri, kendilerine muvazi, kendi malzeme ve hüviyetlerine benzer hareketler yaratmışlardır. Fakat bunu umumî bir hükme bağlamak, bilmem ne derece doğru olur.

Bu günün neşriyatını karıştırırken, iliklerimize kadar işlemiş bir heyecan ve buhran ve daha uzun uzun sayılabilecek duygu ve tehassüsler bulmak mümkün mü? Şiir, yahut şiirimiz ne derin ve yahut daha doğru olanı ne köksüz ve topraksız şeydir ki, halâ şair duyuslarında "iklim, öz-lenti, aşk ve çocukluk tedaileri" dolaşmaktadır.

Bizde san'at, cemiyetten uzaklaşmak isteyen, ebedî kökünü, ondan çok ayrı dünyalarda ariyan yolsuz, gayesiz, ve avaredir.

İnsan, yaşadığı zamandan ya huzur veya nefret duyar.

Kavimlerin Muhaceret Sebepleri

Zekiye Eglâr
D. T. C. Fakültesi Antropoloji
Asistanı

Konferansımızın mevzuunu muhaceret sebepleri teşkil edecektir. Size muayyen bir kavmin muayyen bir devirde vuku bulan muhaceretinden bahsetmiyeceğim. Burada muhaceretlerin sebeplerini ve takip ettikleri yolları tahlil ettikten sonra, tarihin kaydetmediği muhaceretleri, âlimlerin ne gibi delillerle tetkik ve tesbit ettiklerini ortaya koyacağım.

Kavimler muhacereti başlıca iki kuvvete tabidir. Kovalayan ve kontrol eden bu kuvvetlerin birincisi muhaceretin sebebinin teşkil eder, diğeri ise istikametini tayin eder.

Kısaca diyebiliriz ki, muhaceret sebepleri memleketten uzaklaştıran ve diğeri memleketlerden cezbeden kuvvetlerdir. Memleketten uzaklaştıran kuvvet gıda aksikliğinden veya nüfusun fazlalığından ileri geliyor ki, her ikisi de aynı şey demektir. Ergeç öyle bir zaman gelir ki, bir memleketin nüfusu fazlalaşınca oranın normal şerait altında kâfi gelen gıda artık yetişmez. Beşer gurupları kültür seviyelerine göre muhtelif guruplara ayrılırlar. En aşağı seviyede toplayıcı cemiyetlerdir. Bunlar hüdainabit nebatları toplamakla geçinirler. İkinci gurubu avcı cemiyetler teşkil eder. Bunların bir kısmı balıkçılıkla, diğeri kısmı da kara hayvanları avı ile geçinirler. Bundan sonra çoban cemiyetleri gelir. Ve en yüksek cemiyetler de ziraatçılardır. Çünkü ziraatın keşfi ile bu

Her san'atkâr mutlaka bu iki duygudan birini seçmeli değil midir?

Kendimi yoklayarak söylemek istiyorum ki, buhran, zaman ve hayatın her türlü değişmesi bizim san'atkârların bulutlardan, hayal, aşk ve hasretlerden örülmüş duvarını aşmamaktadır.

günkü medeniyet mümkün olmuştur. Avcı cemiyetler arasında hastalık veya fazla avlanmak neticesinde, nüfus basit ve hatta eksildiği halde, av hayvanları bu nüfusu besliyecek kadar azalabilir. Çoban kavimlerin başlıca korktukları şey susuzluktur; Biribirini takip eden küçük kuraklar çobanlığı kârsız bir şekle sokar, fakat bütün memleket kat'i bir kuraklığa maruz kalırsa, muhaceret geniş mikyasta zaruri olur. Bir çok deliller, dünyanın muhtelif muntikalarının tedrici iklim tebeddülâtına maruz kaldıklarını isbat ediyor. Muayyen bir saha bir devirde sık veya seyrek ormanlarla kaplı olduğu halde, diğeri bir devirde daha kurak bir iklimin tesiriyle aynı yerde sitepler ve hatta çöller vücuda gelir. Bu türlü tahavvüller Avrupada Paleolitik yani eski taş devrinde, insanların geyik avladıkları ve biz onlarla vahşi atları kovaladıkları sahalarda vuku buldu; ve orta Asyanın kuruması hem Avrupa hem de Asyanın beşerî tarihi üzerinde derin tesirler bıraktı. Bu gün orta Asya denizle doğrudan doğruya irtibatı olmıyan dahili bir sahadır. Halbuki dördüncü devirde vaziyet büsbütün başka ibi. Bu gün vasi bir çölden ibaret olan bu sahada büyük bir iç denizi vardı. Hazer denizi, Aral denizi ve Balkaş gölü bu eski iç denizin parçalarıdır. Dördüncü zaman cümudiyelerinin suları ile beslenen bu su kitlesinin etrafa çok büyük tesiri vardır; Çünkü bu geniş denizden tebahhur eden sular kâfi rutubeti temin ederek orta Asyanın bu gün kurak olan sahalarını münbit ve mahsuldar bir hale getirmiştir. Fakat cümudiye devrini muteakip, Asyanın bu büyük iç denizi yavaş yavaş kuruyarak ortadan kayboldu. Asya beşeriyeti ya mahvolacak ve yahutta hicret edecekti, tabiatile ikincisini intihap etti. Ve bu zamandan itibaren Avrupada şarktan gelen tazyikler hissedilmiye başladı.

İklimin değişmesi ziraatçı kavimlerin üzerinde de tesirini gösterir; Fakat ziraatçılar, bir taraftan irva ve iska, diğeri taraftan daha çok çalışmak suretile toprağı daha kalabalık bir nüfusu besliyecek hale koyabilirler; Bu gün müttehit Amerikanın ortasında ziraatçılıkla tanınmış olan Oklahoma vilâyeti dedricen kurumaktadır. Halkın bir kıs-

mı Koliforniyaya hicret etmiş diğer bir kısmı Amerika hükûmeti tarafından Alaskaya yerleştirilmiştir. Fakat bir kısmı da atadan kalmış olan bu toprakları terketmiyorlar. Ve bu toprağı biraz daha mahsuldar bir hale koymak için hariçten su getiriyorlar; onunla beraber ticaret ve mesealere yardımcı olmazsa, bir zaman sonra bu toprak artık bu nüfusu besliyemeyecektir.

Daha evvel söylediğimiz gibi, muhaceretlerin sebepleri memleketten uzaklaştıran ve yabancı memleketlerden cezbeden kuvvetlerdir. Bir memleketin nüfusuna kâfi miktarda gıda temin etmediği takdirde, bu uzaklaştıran kuvvetler tesirlerini gösterirler. Diğer taraftan, başka sahalarda Anayurddan daha zengin ve daha mübit görünecek olursa cazibe kuvvetleri faaliyete geçerler. Mesela eski Yunanistanda Tesalya ve Lakonyanın münbit ovaları bir çok beşer guruplarını cezbetmiş ve bu suretle hicretlere sebep olmuştur. Mamafih yabancı memleketlerin cazibesile olan hicretlerin sayısı memlekettten uzaklaştıran kuvvetlerin tesirinden vuku bulan hicretlerden her halde azdır. Çünkü bir hakikat varsa o da insanlar anayurtlarını kolaylıkla terk etmezler ve göçmek için çok kuvvetli sebeplerin tesiri altında kalmış olmalıdırlar.

Verimli sahaların cazibesile hicret eden halk, ekseriya zengin vadilere ve mübit topraklara bitişik kademeli arazi ve yaylalarda oturur. Bir kaide olarak ziraatçı kavimler harbi sevmeyiz ve harp hazırlığını da ihmal ederler. İşleri yolunda gittikçe kendi medeniyetlerinin tesirinde kalarak mertliklerini kaybederler. Bu suretle her zaman komşu eşkiyaların taruzuna düşer olurlar. Eşkiyalar evlerine bazan ganimetle dönerler bazen de malum kavimler arasında kalır, bunlarla kaynaşırlar. Bir zaman sonra bunlar da medenî olur ve sırası gelince sınırlarda yaşayan barbar akrabaları tarafından istilâya uğrarlar. Bu tarzda kurulmuş otomatik içtimaî mekanizma barbarları medenileştirir, ve aynı zamanda müsait yaşama şeraiti altında gevşemiş olanlar enerji bakseder. Halk şehirlerde birikip zenginliklerle nam kazandıkları zaman civardaki fakir kabilelerin tecavüz ve yağma hırsları uyanmış oluyor. Misal vadi ortalarında kurulmuş eski Yunan ge-

hirleri kalelerle çevrilmiştir. Bu kaleler bir taraftan denizden gelecek korsanlara karşı yapılmıştı; Milâttan evvel takriben 2500 senesinde Akat kralı Sargon Sümeri ve civar memleketleri istila etti. Fakat daha sonraları Akadın şimali şarkisinde yaşayan Barbar Guti kabileleri Sumer ve Akadı istila ederek bu memleketlerde yerleştiler ve Sumer kültürünü temessül ettiler. Diğer bir misali Hindistanın şimali şarkisinde bulunan Assamdan alalım: Assamın münbit ovalarının sekeneleri çok askidenberi dağ kabileleri tarafından istilaya uğramış ve istilacı kavimler burada yerleşmişlerdir. Mamafih bu gibi istilâlar daimî bir hicrete sebebiyet vermez.

Muhaceret sebepleri olarak gıda eksikliğini ve yağmacılık hırsını göstermiştir. Açlık ve yağmacılıktan mada, hicrete sebep olan diğer amiller de vardır. Mesela şimali Amerikada Amerikalıların şark sahilllerinden garba doğru yani atlanik sahilllerinden Pasifik sahillere ilerlemeleri açlık kaygusundan ve bir an evvel zengin olmak hırsından ziyade sergüzeşt peşinde koşmaktan ileri gelmiştir. Siyasî dinî ve içtimaî esaretten kurtuluş muhtelif muhaceretlerle neticelenmiştir. Mesela İngiliz Puritanları serbestçe ibadet edebilmek için 1620 senesinde vatanlarını terk ettiler, ve ufak bir gemi ile Amerikaya hicret ettiler. İslam ve hristiyanlık tarihlerinde görüldüğü gibi dinî coşkunluk ırkların yayılmasını teşvik eder ve halkın yer değiştirmelerine sebep olur.

Tarihe kaydedilecek derecede mühim olan bazı muhaceretler, bir sahanın diğer sahaya sakin fakat mütemadi insan akınlarından daha az ehemmiyetlidir. Meselâ yeni zamanlarda Avrupadan Amerikaya vuku bulan muhaceret gibi. Bu gibi hicretler memleket için çok muzir olan nüfus eksilmesi neticelenir. Ana yurd uzun zaman ıssız kalır, veyahut ta zamanla burası yabancılarla dolar, şarki Almanya ve Slavlarda görüldüğü gibi. Almanyadan 1820 senesindenberi Avrupadan gayri memleketlere 5,000,000 insan hicret etmiştir. Ve İrlanda dan 1841 denberi 4,000,000 insanın hicret etmiştir. Memleketi istila eden milletler kültür ve dillerini mağluplara aşarlar buna misal olarak orta ve cenubi Amerikayı gösterebiliriz. Burada yaşayan Amerikan hindlileri arasında tama-

Halk Türküleri ve Maniller

Yazan : F. A.

Vilâyetimizde halk arasında yerli mani ve türküler çoktur, her hangi acıklı bir vak'a üzerine hemen türküler söylenir. Birkaç yıl evvel cereyan eden bir donma hadisesini aşağıya alıyorum :

Bir kış günü, Alaşehir ile Buldan arasında Derbent boğazından develeriyle geçerken bir devci kafilesi fırtınaya tutulur, develerin yükleri kiradır, Alaşehir'den Buldan'a ip-lik getirmektedir. Develer karlar altında ağır yükleriyle gide-miyorlar, devciler yükleri dağda karlar arasına bırakıp yalnız kendilerini ve develerini kurtarmak istemiyorlar, yüklerini de beraber bu fırtınadan kurtarmak için bütün kuvvetleriyle çalışıyorlar, fakat soğuk ve fırtına kendilerini altediyor ve orada donup ölüyorlar, ölen devcilerden biri (Kuru Ali oğlu) dur. Bu acıklı vak'a üzerine hemen bir hava yakılıyor ve bunun da adına (Kuru Ali oğlu Havası) deniyor.

Kuru Ali oğlu havası :

Devreni (Derbent) deresinden biz de geçelim,
Sılaya varacak yollar açalım,
Biz de bu yüklerden vaz mı geçelim?

Yanmadık kalmadı bu yiğitlere,
Cennet mekân olsun bu şehitlere.

men İspanyol dili ve kültürü hakimdir. Onunla beraber yerli dalk kafi miktarda bulunacak olursa tedricen yeni gelenlere karışarak bunların ırki saflığına hâlel getirirler, ve yerli tipi kuvvet bularak bir daha hakim olur. Misal olarak Çini gös-terebiliriz. Memleketlerini istila eden milletleri Çinliler kül-türleri ile mağlup etmişler ve bunlarla karışarak Çin daima hakim olmuştur.

(KURU ALI OĞLU HAVASI)

Notaya alan : Denizli
Halkevi Bando Şefi :

M. Salih Çalgı

dev rent bo ğa zi na

du man bü rü dü

on ye di de ve i le mu sa m yö rü

dü el le rim ü şü dü

ci e rim çü rü dü

dev rent de re le ri dar ge l di bi

ze e tel siz bu ö lü m zor gel di bi ze FİN

Dünyadan Uzaklaşmak

*Kuşlar gibi çok geniş fezada sonsuz uçmak,
Mavi dünyaları da sevmek, sevmek ne iyi ..
Dünyayı ihatayla taşan duyguya varmak,
Ve başımdan yücelen ağaçlardan bir esir,
Haliyle salıvermek üzülen gözlerimi ...*

*Muhayyelem ki geniş ufukları da sarmak,
Kafam bir martı olup uçmak ve uçmak diler.
Hürriyeti sevdiğim kadar kuşları sever,
Ve kuşlar kadar olsun hürriyetlere varmak,
Sarar bir meltem tadıyla ciğerlerimi ...*

23 | 1 | 1941

T. Saygunışık

*Devrent deresine kar gine (yine) bastı,
Elimi, kolumu, canımı kesti,
Sılda anam da umudu kesti.*

*Ağlasın ağlasın anam ağlasın,
Kızgın besiremi (I) Dudu bağlasın.*

*Devrent deresinde üç yiğit buydu. (II)
Birin gözünü kargalar oydu,
Anam habarı (haber) yolcudan duydu.*

*Devrent dereleri dar geldi bize.
Ecelsiz bu ölüm zor geldi bize.*

*Devrent deresinde bir sürü koyun,
Elbiselerimi hamamda soyun,
Anama duyurmadan kabire koyun.*

*Ağlasın ağlasın anam ağlasın,
Tülü develeri Dudu bağlasın.*

*Devrent boğazını duman bürüdü,
On yedi deveyle Musam yörüdü,
Ellerim üşüdü, ciğerlerim çürüdü.*

*Devrent dereleri dar geldi bize,
Ecelsiz bu ölüm zor geldi bize.*

(I) Besire — Besili Deve demektir.

(II) Buymak — Donmak demektir.

ZAMAN

*Gönül idrak ile yoklanan güzeli hazla,
Kucaklıyamıyor gözleriyle olduğu kadar.
En çok hoşlandığımız binbir çiçekli bahar,
Çıksaydı ölçülü ve belli zaman olmaktan,
Okşardı hülyalarla umuttan kalbimizi ..*

*Nasıl ruhu okşarsa hatıraların izi,
Ağaçlar nasıl yeşil renklerle giyiliyken,
Hoştur bakışımızın hududun da görünüş ..
Ve sararmış bir yazda, baharlar bize gümüş,
Akşamlarsa geçerci kuşlarla içimizden ..
Her varlığı sevmekten başkası nedir sanki,
Ve her şeyi sevmemek aldanan gönlün hali ..*

23 | 1 | 1941

Tahsin Saygunışık

SONSUZLUK

*Kaynaşınca ruhumda düşüncemle sonsuzluk,
Doğdu Tanrım, sevgilim, arzum bu kaynaşmadan.
Sonsuzluklar, gönlümde dinmiyen bir susuzluk;
Ufuklar duvar gibi beni çevirdiği ân ...*

*Yıldızlar, benden uzak, ben yıldızlardan uzak;
Dilerim gök alçalsın, mesafeler silinsin;
Varayım yıldızlara gökte bir yol bularak ...
Sonsuzluklar ruhumda bir ışık gibi sinsin .*

*Bütün güzelliklerde sonsuzluk saklı derim;
Çiçeklerken ruhumu sonsuzluk bahar gibi .
Bir engine benzedi düşüncem ve hislerim;
O enginde buldum ben sevgilimi ve Rabbi ...*

Necdet Şenel

Tekâmül ve Delilleri

Dr. Muzaffer Şenyürek
D. T. C. Fakültesi
Antropoloji Doçenti

— II —

Pleistosen de yaşamış olan atlar bu günkü at cinsine *Eguus* cinsine, mensupturlar. Halihazıratta yalnız bir tek parmak vardır. Bu eski üç numaralı parmaklardır. Halihazıratta ikinci ve dördüncü parmaklar iki kıymıkla temsili edilirler.

Dişler uzun sütunlar şeklindedir. ve kâhil hayatta bile inkişaf ederler. At kum ve toprak ihtiva eden ot yidiğinden dişleri fazla aşınır. Diş neşvünemasının daimi olması dişlerin mevcudiyetini muhafaza eder. Dişlerin sathı düzdür ve düz sath üzerinde mina dolambaçları sırtlar teşkil ederler. Atta kafa uzamıştır ve göz çukurları diş serisinin arkasında kalır. yani yüz uzundur.

Hulâsa :

Fosillere istinat ederek, atın beş parmaklı bir ceden tek parmaklı bir hayvana tekâmül ettiğini tesbit edebiliyoruz. Bu tekâmülün en iyi delillerinden biridir. Paleontoloji kısmına insandan da bir misal getirebiliriz. Bundan bir milyon sene evvel yaşamış ipdidaî bir insan numunesi olan *pithecanthropus* Maymunla insan arasında mutavassıt bir noktayı temsil eder. Beyin kutusunun alçaklığı alın yassı ve geriye kaçık oluşu, kaş kemerlerinin çok büyük ve fırlak oluşu ve beyin kutusunun ortasında bulunan kanzağa *Crêt* bu kafanın en calibi dikkat hususiyetlerini teşkil etmektedir. Keza kafanın arkası Maymunlarda olduğu gibi sivridir. Halihazır insanda ise kafanın bu kısmı yuvarlaktır. *Pithecanthropus*'ün yüzü maymunlarda olduğu gibi ileri fırlaktır. Alt çene çok büyük ve kuvvetlidir. Bundan çene çıkıntısı (*Menton*) yoktur ve çenenin ön kısmı maymunlarda olduğu gibi arkaya kaçar. Bu karakterlerin hiç birisini halihazır insanda göremiyoruz. Bu karakterlerle *Pithecanthropus* maymunlara yaklaşıp.

*Pithecanthropus*ün beyin hacmi 830 ile 900 CM. mikabı

arasında değişir. Halihazır *Anthropoid* maymunların (*Gorilin*) azamî beyin hacmi 600 CM. mikabı ve halihazır beşer ırklarının dişilerinin vasatı 1250 Cm. mikabı olduğundan *Pithecanthropus*'ün *anthropoid*'lerle halihazır insan arasında mutavassıt bir safhayı temsil ettiğini görüyoruz.

Buna mukabil *Pithecanthropus*'ün, kafanın ve fahzın bazı hususiyetlerinden, bizim gibi iki ayak üzerinde şakulî olarak yürüdüğünü anlıyoruz.

Pithecanthropus'ün halihazır insandan farklı olmakla beraber, ibdidaî bir insan numunesi olduğunu ve kafasında bir çok maymun karakterleri taşıdığını gördük. İşte bu hakikat insanın bir maymun ceden geldiğini ispat etmektedir. Fakat burada şunu zikretmek isterim ki bir insanın zamanında yaşayan bir *anthropoid* maymundan geldiğini iddia etmiyoruz. Biz yalnız insanın ve halihazır *anthropoid*lerin, sonradan münkariz olan müşterek bir maymun ceden geldiğini kabul ediyoruz. Bu müşterek ceden ayrıldıktan sonra halihazır *anthropoid*ler de değişmişlerdir.

Paleontolojiden tekâmülü isbat eden daha bir çok misaller zikredilir. Fakat burada zikrettiğimiz iki misalin tekâmülü isbat için kâfi geldiği kanaatindeyim.

3 — MUKAYESELİ ANATOMİ:

I — Aynı guruba mensup hayvanlar tedkik edildiği zaman yapılaş plânının hepsinde aynı olduğunu müşahade ederiz. Meselâ insanın kolu ile kuşun kanadının iskeletlerinin yapılaş umumî pilan itibarile birbirinin aynıdır. Aynı guruba mensup hayvanlarda herhangi bir organ diğerlerine nazaran muayyen bir yer işgal eder. Ve aynı şekilde tertip edilmiş kısımlardan yapılmıştır. Yani aynı zümreye mensup hayvanların organizasyonunda yani, yapılaş pilanında müşabehs vardır.

Yaşayış tarzları çok farklı olan fıkralarda bile umumî yapılaş plânında bariz bir müşahebet vardır. Herhangi bir fıkralı zümresinde bazı organlar fazla inkişaf edebilir. ve ya dumura uğrayabilir. Ve hatta tamamen kaybolabilir. Bunların fonksiyonu değişebildiği gibi, muhtelif zümrelerde

birbirine zıt roller de oynaya bilirler. Fakat her zaman yapılış planı aynidir ve muhtelif kısımlar aynı nisbeti, yerleri işgal ederler. Yani umumî vücut şekli ve yaşayış tarzı farklı olmakla beraber, organların nisbî mevkileri daima sabittir. Yani muhtelif şekillerde tadil edilmekle beraber, organlar hiçbir zaman yerlerini değiştirmezler. Bu prensip mukayeseli anatominin esasını teşkil eder.

Aynı şekilde yapılmış olan aynı tarzda inkişaf eden ve aynı nisbî mevkileri işgal eden organlara Homologous organlar deyuruz. Homologous organlara sahip olan hayvan türleri arasında kan karabeti vardır.

Türlerin değişmediğini iddia eden eski nazariye tarafından ancak müşahede edilmekle kalan bu organizasyon vahdeti tekâmül doktrinini tarafından en basit ve en kat'î bir surette izah edilmektedir.

Aynı guruba mensup olan türler eğer yaktiğerinden geliyorsa, maruz kaldıkları değişikliklere rağmen, verasetin tesirinin kendini hissettireceği aşikârdır. Veraset bu hayvanlarda umumî yapılış planının birbirinin müşabih olmasını icap ettirir. Verasetin neticesinde aynı plan, aynı zümreye mensup hayvanlarda tekerrür eder.

II — Tarzının değişmesile bazı oręanlar kaybolabilir. Fakat bunların kaybolması hiç bir zaman ani değildir. Bu oręanların kaybolması uzun bir zamana muhtaçdır. Bunlar yavaş yavaş küçülür ve sonra kaybolur. Bu oręanların kaybolmakta olduklarını gösteren mutavassıt safhalar daima mevcuttur. Dumura uğramış oręanlara hayvanlar aleminde pek sık rast gelinir.

Domuzun ayağında dört parmak vardır. Fakat bunlardan ikisi, yalnız ikisi yere temas eder. İki dış parmak küçüktür ve hiç bir iş görmezler. Bazı geviş getirici hayvanlarda aynı şeyi müşahede ediyoruz. Fakat bunların iki dış parmağı domuzunkinden daha fazla küçülmüştür. Bu müşahede bize bu dış parmakların yavaş yavaş kaybolmakta olduklarını gösterir. Geviş getirici hayvanlar serisini tetkik edecek olursak, bu hadisenin muhtelif safhalarını müşahede

ederiz. Bu bakımdan en mütekakil geviş getirici hayvanlarda dış parmaklar hemen hemen kaybolmuştur. koyunda olduğu gibi.

Halihazır atın yalnız bir parmağı vardır. Fakat biraz evvel gördüğümüz gibi ayağın biraz üstünde iki eski parmak şimdi kemik kıymıkları şeklinde muhafaza edilmektedirler.

Bazı kertenkelelerde ayaklar çok fazla dumura uğramıştır. Ve hiç bi işe yaramaz. Kertenkelelerin ayakları kaybolmaktadır. Hareket yılanlarda olduğu gibi vücudun ondülosyonları, ivicacıları ile temin edilir. Bu kertenkelelerin vücudu zaten yılanı benzer.

Yılanlarda bacaklar kaybolmuştur. Fakat boa ve python yılanlarında leğen kemiğı ve bacak kemikleri vücudun içinde dumura uğramış bir şekilde henüz daha muhafaza edilmektedir. Hakikatte fosil delillerle yılanların kertenkelelerden neş'et ettiklerini biliyoruz.

Dumura uğramış olan bu oręanların mevcudideti tekâmül doktrininin delillerinden birini teşkil eder.

Dumura uğramış oręanlar tekâmülün bir neticesidir. Hayvanların değişmez olduğunu iddia eden eski, batıl nazariye bunlar hakkında en basit bir izahat vermekten bile acizdir.

III — Tabiatıta mutavassıt türlerin mevcudiyetini makul olarak yalnız tekâmül izah edebilir. Geviş getirici hayvanların ve bazı kertenkelelerin bacaklarından bahsederken mutavassıt şekillerin ehemmiyetini zikretmiştik. Bu listeye daha başkalarını da ilâve edebiliriz. Bazı kaplumbağalarda kabuk henüz daha tamam değildir. Avasturalya ve Yeni Gineş de yaşayan Monot remler hakikatta sürüngenlerle (Zahifeler) memeli hayvanlar arasında mutavassıt bir safhayı temsil ederler.

Bu hayvanlarda kıllar ve memeler teşekkül etmişlerdir. Fakat sürüngenlerde gördüğümüz klovaka henüz dahaha muhafaza edilmektedir. Ve monohremler sürüngenler ve kuşlar gibi kuluçğaya yatar. Yani monotrenler kelimenin tam mana-

TESELLİ

*Sarı benizli adam, bir Asya sabahında:
Bir Buda heykelinin önünde geldi dize.
Yanan kalbin ateşi tutuştu her ahında;
Sonsuz düşünceleri benzerdi bir denize.*

*Kervan, bir göl şiirinin mısrağını heceler,
Yolcuların kalbinde kâbenin kasreti var.
Ölün yanık bağırmı soğuturken geceler,
Sahraya çöken sükût, ilâhî sırrı saklar.*

*Çaldı bir kilisenin tunçtan iri çanları;
Ve çağırdı kalbini tanrıya açanları;
Ürperdi bütün ruhlar, bütün ruhlar ürperdi.*

*İnsan oğlu, sağırgök duysun diye sesini
«Öte» ye inanmakta buldu tesellisini;
Meçhul sonsuzluklara ruhunda şekil verdi*

Ve döktü Tanrısına içindeki her derdi...

Necdet ŞENEL

sile sürüngele ve memeler arasında mutavassıt bir safhayı temsil eder.

Tabiatla mutavassıt şekillerin mevcudiyeti tekâmülün bir neticesidir. Bu mutavassıt şekiller iki gurup arasında bir intikal safhasını temsil etmektedir.

Yani mukayeseli anatomi tekâmülü isbat eden delillerden birini teşkil eder.

Sonu var

Dr. Muzaffer Şenyürek

BİZİM ÇOCUKLARIN TÜRKÜSÜ.

Tahir Hayrettin Tolga.

I.

Omuzlara yıldızları

taktık,

Genç kızları

köylerde bıraktık;

Şimdi onlara,

Silâhlarımızın tetikleriyle

mektup yazıyoruz artık !

Yarın,

köy meydanlarında,

Barut kokulu kâğıtlarımızı

okuyacaklar,

Ve tezgâhlarda,

Bizim için sargı bezi dokuyacaklar !.

■

Kızlar,

İçimiz sızlar,

Bu karlı balkanları aşmazsak,

Sakarya'dan Çanakkale'ye,

Çanakkale'den Pilevne'ye

ulaşmazsak,

Ve dönüşte,

Titriyen dudaklarınıza,

Kızıl güllerimizle kavuşmazsak

eğer !.

■

Anam Toprak !

Anam Kızlar !

Anam Yavrular !

Dinleyin :

Borular !.

Yeni bir " Hazrol ! " var !...

■
Kısmetimizde varsa cenk,
Büyük geçide hazırlanın :
Size,
Damarlarımızdan renk,
Yüreklerimizden ahenk
getireceğiz.

Kızlar,
— Size destan getireceğiz ! —
İçimiz sızlar,
Ellerinize kınalar yakmazsanız,
Defneli saçlarınızla,
Ağızlarda türküler,
Yollarımıza akmazsanız
eğer !.

■
Anam Toprak !
Anam Kızlar !
Anam Yavrular !

Dinleyin :
Borular !.
Yeni bir " Hazrol ! " var !.

II.

Eh, ne yapalım :
Ekilecek tarlalar,
Okutulacak çocuklar,
Dövülecek demirler,
Öpülecek nişanlılar,
Üretilecek ormanlar,
Birbirine çaprazlanacak yollar ...
Ne yapalım,
siz biraz bekliyeceksiniz;
İçinizdekileri
içimizdekilere
ekliyeceksiniz,
Ve siz biraz bekliyeceksiniz !.

■
Ama, zarar yok :
Bu beklemek,
pinekleme değil !..
Bu beklemek,
bozukdüzen kaldırımlarda
köpekleme değil !..
Bu beklemek,
düne,
bugünün ibrişimleriyle
bir yarın eklemek !.
■
Ey,
Pilevne'den, Çanakkale'den ve Sakarya'dan
kalanlar !

Omuzlarımızdaki tüfeklerin
Gezlerine bakıp dalanlar !
Ne düşündüğünüzü yüzlerinizden,
Ne istediğinizi gözlerinizden
okuyoruz ...

Ama kıskanmıyacaksınız,
Bizimki
sizinkinden yukarda dalgalanırsa !
Ve kanmıyacaksınız,
Sipersiz,
yersiz
ve ekmeksiz
Kavgalarınıza eş
bir tufan çalkalanırsa !.

Kızlar, bize :
"Daha yüksekler için,
"Daha büyüğü dokuyoruz !,"
diyorlar.

Kısmetimizde varsa cenk,
Yıldızlar, size :
"Ölmek, yaşamaktır !,"
Türküsünü haykıranlardan
haberler getirecekler !.

FOLKLOR:

**Çalın Bekilli köyünde avcılar ağzından kafes kekliğile
dağ kekliğinin kavgalarını avcılar toplantısında
şöyle söylüyorlar** Toplayan: A. Akşit

Aveı sabah erken kalkarak kafesteki kekliğini ahır, av mahalline vardığında kurağ denilen bir yere kafesi bırakır. Kendisi mazgallı bir siperin ve gümenin içine oturur. Şimdi kafes söylüyor. Yani dağdaki kekliklere hitap ediyor.

Kafes:

Hani bu dağların ağası
Hani bu dağların efesi
Hani bu dağların kadını
Kak guvak, kak guvak ah.

Dağ erkeğın cevabı:

Cemre toprağa düştü yazıldı,
Bizim alayımız bunda bözuldu,
Her kes sevdiğini aldı süzöldü,
Gak govak, gak govak ah.

Kafes tekrar başlar:

Ben kendimi kafeslerde beslerim
Çık karşıma kendimi sana gösterim
İnce belli bir civan da ben isterim.
Gag govak, gak govak ah.

Dağ dişisi araya karışır:

Akşamdan yahılmıştır elimin ayağımın kınası
Kudretten çekilmiştir kaşımın gözümüm sürmesi
Eller benden öğrensin güzelce yar seymesini
Cak gıdak, cak gıdak ah.

Kafes:

Çöğür gibi otlı olur
Cilve cümbüş tatlı olur
Hovardalık saklı olur
Gak guvak saklı gel ah.

Dağ dişisi:

Ben gezerim yüce dağları
Bir yiğit gelmiş bize yalvarı
Ben isterim benli basmadan şalvarı
Cak gıdak, cak gıdak ah.

Kafes:

Ben de geldim sizin ilinize
Hesabı görelim güzden güze
Yaptırayım şalvarı endazesı bin beş yüze
Gak govak, gak govak ah,
Uçuver canım güzel uçuver
Kanatlarını çokça açiver
O yakadan bu yakaya geçiver
Gak guvak, çabuk gel, çabuk gel

Dağ erkek şiddetle kavgaya atılır:

Bu yakadan o yakaya ben geçerim
Şimdi senin kızıl kanını içerim
Gak guvak, gak guvak ile

Kafes:

Biz de vardık beyoğlunun inine
Seyrediniz kavgam ile ünüme
Kırmızı ibiği boyarım düşman kanına
Gag guvak, gak guvak ilâ

Dağ erkeğın karşılığı:

Dere tepe yüce dağlar gezerim
Esen rüzgârlardan bile hile sezerim
Sus kırmızı ibikî başını ezerim

Gak guvak, gak guvak deyip kafesin üzerine atılır.

Tam bu sırada kafes sesinin bütün tonun açarak söyler.

Ağam gezer yuca dağlar ardını
Kimse bilmez avcıların derdini
Atıver ağam yağlı saçmanın dördünü
Gak guvak, gak guvak ilâ

Eğer avcı silâhını boşaltıp dağ erkeğini vurabilmiş ise
kafes ağasına hitap eder ve vurduğu kekliği tarife çalır.
Ah gidinin ağası

Dillere destan olası
 Ala geyiğin arasında yağlı saçma yarası
 Kırık olur bu dağların çalısı
 Benim ağıam avcılarının delisin
 İki kaya arasında duruyor
 Koca tüleginölüsü

Dağ dişisi başlar:

Şu tepe arkasından çıktı bir yalangı
 Avcılar çok söyler yalanı
 Ayrıldın gittin buldun şimdi belânı
 Cak gıdak, cak gıdak ilâ

Kafes erkek:

Benim ağıam avcılıkla yarışır
 Dost düşman gaşgaş olur bakışır
 İnce bele ipek şalvar yakışır
 Gag govak, gak govak ilâ
 Sabah erken kalkarım
 Yüce dağlara bakarım
 Kınalı gerdana beşibirlik takarım
 Gak govak, gak govak ilâ

Bu sırada dağ dişisi kafes erkeğin yanına gelir eğer avcı bu dişiyi de vurursa kafes ağasına darılır ve şöyle söyler.

Gittiyin yollar zor olsun
 Koca güme başına dar olsun
 Bu hanıma kıydığın için
 İki gözün kör olsun gak govak der

Avcılar bu gibi sözlerle toplantılarında eğlenirler. Aynı zamanda toplantı yerine her avcı vurduğu keklığın başını getirir, yapıştır. Avcılıkta birbirine böyle rekabet ederler. Atıcılık ilerler ve bir zevk halinde yaşatılır.

FIRIKYA BAŞ PİSKOPOSLARI THE CITIES AND BISHOPRICS PHRYOGIA

Yazan: *W Ramsey*
 Oford ve Aberden Üniversitesi
 Profesörlerinden

Çeviren: Hilmi Ersan

Geçen Sayıdan mabad

4 — Etnoloji = Ethnologie:

Az fakat kâfi olan deliller bize gösteriyorki Lycos vadisi, şekli idare ve dini merkezleri olarak biri birinden farklı makamlara veya Hiyeronlara bağlı olan üç kısım halk arasında taksim edilmiştir.

Yukarı Lycos vadisinde Colossai halkı tepeler silsilesi içindeki harikulâde mabedile kendisini tatmin etmişti. Bura halkı her devirde Firikyalı sayılmıştır. Lycos ve Menderesin cenup tarafındaki insanlar Karyalı halktır. Bunlar millî bir makam olarak Men Karan yu tanırılar ve onu millî mabut sayarlardı. Bu civardeki bol ve müteaddit sıcak su menbaları onun tabiatındaki kudretinin alâmetleri farzedilirdi. Bu halkın içinde yaşadığı arazi çok geniş, çok mahsuldardı; Tarihin ve medeniyetin her safhasında muhtelif şehirlere ve bir kısmı yerli, bir kısmı yabancı hükümdarlar tarafından yerleştirilmiş yabancı halk tarafından tesis edilmiş muhtelif sitelere taksim edilmişti. Bu siteler Laodikya, Trepezopolis, Attuda, Kidramos idi. (*)

Lycos ve Menderesin şimal tarafında ise Hydreleitai yahut Kydrareitai halkı yaşıyordu. Bu halk bazan Lydia'lı bazan Karia'lı olarak tasnif edilirler. Dini müesseseleri az çok Colossai'deki Frikyahlara, Karoura'deki Karia'lılara benzerse de haricî vaziyeti itibariyle kabilevî karakter farklarını açıkça gösteriyordu. Diğer iki kabilenin ilâhları Yunanlıların zevsine - ilâhların ve insanların kralı - benzer ve onunla münasebettar olan büyük aliheden bahsedilmez; bilhassa umumî ve eskiden kalma ibadette bu böyledir. Halbuki

(*) Babadağ silsilesi şimal cepkesindeki eski Siteler.

Kydrareitai halkının ilâhı Yunanlı Apollon'a benzer. Büyük ve kudretli fakat en büyük değil, daima bir oğlu farzedilmiş ve hemen her zaman bir ana mabude, Yunanlı Leto onun yanında ve yardımcısı olarak görülmüştür.

5 — En eski Tarih ve Din:

Lycos havzasında dinî inkişafın biri birinden farklı oluşunu buradaki ırkî farklarla izah edersek yanlış olmayacağıımızı zan ediyorum. Firikyahlar ve Karialar daha ziyade peder şahî tipteki içtimâî müesseselere meyilli idiler; Lidyalılar ise küçük Asyanın kendi malı olan Maderşahî tipteki müesseselere bağlanmışlardı. O zaman Firikyahlar Çanak-kale boğazını geçerek Avrupadan gelen ve tedricen Küçük Asya dahiline yayılan bir muharipler kabilesi idi. Lidyalılar Heracleid krallar idaresinde çok kuvvetli oldukları için müstevliler fûtuhatı şarka doğru ilerlemeye mecbur oldular. Avrupadan gelen fatihler, eski vaziyetleri ne olursa olsun, içtimâî bünyelerde Pederşahî sistemi mecburî olarak sağlamlaştırmaya çalıştılar. Firikyahlar, yabancı ırklar elinde yarı esir bir mevkide bulunan halk üzerine bir fatih sınıfı olarak geldiler. Bunlar muhaceretlerinde şüphesiz kadın ve erkek nüfuslarla geldiler. Fakat erkek nüfusunda biraz fazlalık vardı. İhtimal bu fazlalık nisbetini muhafaza etmek için kadın cinsini çocuklukta imha ettiler. Bu fatih sınıf Firikyadaki yerli halk üzerinde bir aristokrasi teşkil ettiler; Fakat her zaman olduğu gibi, tabi halk arasından ve yerlilerden zevce aldılar. Bu suretle Firikya sakinlerinde erkek unsurun vaziyeti şüphesiz eski içtimâî sistemleri karışmamış bir surette muhafaza eden Lidyalılardekinden çok daha üstün bir mevkide idi.

Avrupa muhacirleri, müdafaada madenî techizat kullanmaya alışık bir ırktan meydana gelmiş muhariplerdi; Ve onların zırhları hafif ve şark usulünde techiz edilmiş hasımları kaşısında kendilerine muvaffakiyet temin ediyordu. Bu suretle onlar Garbî Anadolunun inkişafı ve şekli idaresi üzerinde büyük tesirler yaptılar. Bu tesiri yalnız Firikyada ve Kariada yapmadılar aynı zamanda Lydya ve Lycia üzerinde teşmil ettiler. Lydyadan Heracleid'leri atan Merinnad sü-

lalesi Firikyahların daimi müttefiki idi. Böylece tarihin başlangıcından bu güne kadar küçük Asyanın inkişafı, orada bulunan Avrupa ve Asyazihniyetlerinin çarpışmaları içinde taazzuv etti. Firikya, Kair Lydya sakinlerinin medeniyetleri buralarda yaşayan yerli unsurların karakter farkına göre tahalüf etti. Bunun üzerine de tabii muhitlerinden doğan farklarda ilâve edildi. Lydyahılar daha ziyade yumuşaklığı ve korkaklığı ile tanılırdı fakat buna mukabil şu meziyetlere sahip idiler: Ticarete maharet, hassaslık, intibak kabiliyeti eğlenceye ve zevke karşı muhabbet. Karia'lılar ve Firikyahılar, her ne kadar başlangıçta muharip ve fetih olmuş iseler de zamanla onlar da eski Anadolu sakinleri tipini aldılar. Fakat Firikya kralları, reisleri, uzun zaman evvel yapılan çarpışmalar Sangarios nehri kenarlarındaki harpler hakkındaki ananeler ve efsaneler yaşadı ve devam etti. Fakat bunlar mazinin yarı Mitolojik hatıralarıdır. Ve tarihin başlangıcındanberi Phri adı köle kelimesi mukabilinde kullanılmıştır. Tarih böyle soluk bir an'ane muhafaza ettiği halde din, bize mazinin daha hakikî akislerini vermektedir. Garbli muharipler yerleştikleri ülkenin dinini ve ilâhlarını kabul ettiler. Çünkü yeni memleketlerinin ilâhlarının muhabbetini kazanmak ve onları kendi taraflarına çekmek ihtiyacında idiler. Bununla beraber onlar, bu yerli dine kendi karakterlerine ait bazı şeyler ilâve ettiler: Üluhiyette erkek unsuruna daha fazla ehemmiyet verdiler. Ve kadın unsurunu geride bırakarak ikinci derecede ehemmiyetli saydılar. Böylece baba mabut "Papas," gök gürültüsü mabudu Bronton, araba üstündeki Benneus ve daha bir çok erkek mabut şekilleri Firikya ve Karia dinlerinde en fazla ehemmiyet verilen mabutlardır. Halbuki Lydiya dininde ana mabudeye daha fazla ehemmiyet verilmiş ve mabut onun oğlu sayılmıştır. Bir tarafta anne ve kız, diğer tarafta baba ve oğul gibi iki taraflı ve en yüksek ilâhî makam sayılan bu üluhiyet neveleri insan cinsinin en mükemmel nümunesi ve mümessilidir.

— Devamı var —

YANAN RUH

Maddeden ruha dönen fani vücutlar gibi,
Gün battı, dileklerin uçsuz rüyalarına.
Yıldızlar döküldüler göklerden ruhlar gibi,
Billûrlaşan sularla kırık hülyalarına.

Rengi uçtu gözlerde ümit çiçeklerimin,
Kızıl gözleri soldu artık eteklerimin,
Karardı en sonsuzu tatlı isteklerimin,
Filizlenen dallarım döktü yapraklarını.

Kuruyan bağlarımın başında rüzgâr eser,
Yorgun dönen yolcuyum bir el suyumu keser.
Sönmek için hevesim artık bir damla ister,
Heyhat uzatır akşam kanlı dudaklarını...

H. Sayın

ODAMA GEL

Pencereden dolan ilk ışıkla gir!
Mahmur gözlerimin renklerinde kal!
Odama en temiz havayı getir!
Şu soğuk iklimin şarkısını al...

Okşayan hep rüzgâr saçlarımızı
Saçaklardan sarkan buzlara yazdık,
Sen eşol bize, bil bu aramızı...

Kanat seslerinde akşamla uçuş;
Adını kalbime işlediğim kuş,
Sesimi sulara duyuran sazlık...

H. Sayın

DÜZELTME :

"Bizim çocukların türküsü, nün, 17 nci sayfadaki son satırı
"haberler getirecek!" şeklindedir.

Halkevlerinde çıkan Dergiler

Halkevinin adı	Derginin adı	Halkevinin adı	Derginin adı
Adana	Görüşler	Gireson	Aksu
Afyon	Taşpınar	Isparta	Ün
Amasya	Yeşil Irmak	İzmir	Fikirler
Antalya	Türk Akdeniz	Kayseri	Erciyes
Artivin	Çoruh	Konya	Konya
Bafra	Altın Yaprak	Manisa	Gediz
Balıkesir	Kaynak	Mersin	İçel
Burdur	Burdur	Milâs	Yeni Milâs
Bursa	Uludağ	Muğla	Muğla
Çorum	Çorumlu	Niğde	Akpınar
Denizli	İnanç	Niksar	Ülker
Diyarbakır	Karacadağ	Trebzon	İnan
Elâzığ	Altan	Samsun	19 Mayıs
Eminönü	Yeni Türk	Sinop	Dıranaz
Eminönü	H. B. Hb.	Sivas	4 Eylül
Erzurum	Ata yolu	Urla	Ocak
Eskişehir	Halkevi	Yozgat	Bozok
Gaziantep	Başpınar	Zonguldak	Kara Elmas

Halkevi Başkanlığına

Gehremini
İstombul

Faizi: 10 Kuruştur.

TÜRK TARİH KURUMU

İNANÇ

49-50

1941